

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesечно 25 Din
polnoletno 150 Din
celoletno 360 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stop. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2 D, 2-3 D, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vsilica po 10 Din
g. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6-III
Rekopisi se ne vračajo, nebrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2030, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Lekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Kdaj bo boljše!

Tako se sprašuje marsikdo, ko se s težavo in trdom prebija skozi življenje. Kajti v resnici trdo in težko je pri nas življenje in vendar bi moglo biti vse drugače, ker bogastvo Jugoslavije ni bajka. Zal pa tudi ni bajka, da to bogastvo ne more priti do veljave, ker je pri nas gospodarstvo neorganizirano. V tej neorganiziranosti je tudi izvor vsega zla in da to zlo odpravimo, treba pogledati resnici z odprtimi očmi v obraz in se ne ustrašiti niti ene konstatacije, pa naj bo še tako žalostna. Toda najprej je treba pravilno ugotoviti diagnozo bolezni, potem je šele ozdravljenje mogoče. Najprej je treba sebe in vse vzroke zaostalogi spoznati in ugotoviti, potem je šele mogoče, vsa zla in vse napake odpraviti. Če pa presojamo stvari tako kakor so, potem moramo ugotoviti to-le:

Naša trgovinska bilanca je letos in tudi že lani visoko deficitna. Izvažamo meso, živino, les, moko, skratka živila in surovine, uvažamo pa fabrikate in polfabrikate, ki so dražji. Izvažamo surovine in dobivamo iste izdelane nazaj. Z drugimi besedami se pravi to, da ima od našega materiala tujec glavni dobiček in tega plačamo mi.

Zato pa je tudi pri nas življenje tako težko. Delavec in kmet ne dobita pri nas za svoje delo toliko ko drugod. Ljudje žive zato slabo, neimerno slabše ko v drugih deželah. V glavnem žive ljudje le od kruha in krompirja. Na glavo se konsumira v Jugoslaviji na leto 289,3 kg kruha in samo 19 kg mesa. In vendar je Jugoslavija dežela, ki ima toliko živine, da jo lahko izvaž.

Naravna posledica tega je, da se ljudje izseljujejo. Okoli 20.000 Jugoslovancev gre vsako leto iz države, da si služi v tujini svoj kruh. Vsi ti dvigajo tuje gospodarstvo, vsi ti bi mogli pri nas dobiti kruha, če bi bilo naše gospodarstvo res organizirano. Ker pa to ni, moramo reči, da je za nas naravnost sreča, da gredo ljudje v tujino, ker mnogi od njih izdatno podpirajo svoje doma in ponekod je pomoč izseljencev tako velika, da so plačani vsi kmetijski dolгови. V mnogem je tudi zasluga teh izseljencev, da je naša plačilna bilanca vendarle aktivna.

Ena najtežjih posledic naše gospodarske neorganiziranosti je, da so vsa največja podjetja v tujih rokah. Vsled tega trpimo v trojnem oziru. Tujec gleda naravno samo na to, da izvele čim več dobička. Če pri tem od prevelikega izsekavanja trpi celota ali vse to njega ne briga. Ves čist dobiček teh podjetij gre v tujino. Sto in sto milijonov, ki so pridobljeni pri nas od naših naravnih zakladov, odhajajo vsako leto v tujino, da tam dvigajo gospodarstvo, mi pa ostanemo praznih rok. Če pa hočemo dobiti denar za dvig svojega gospodarstva, moramo plačevati ogromne obresti, garanto in garamo, a ne pridemo na zeleno travco, ker ima Jobiček od naše železne rezerve, les in rude, samo tujec. A pri tem doživljamo še tretjo izgubo. Tuji kapitalisti povečini nimajo nobenega srca za našega delavca in zato ga plačujejo mnogo slabše, kakor pa svoje delavce v drugih naprednejših krajih Evrope. Da pa ni naš delavec nič slabši kakor so drugi, to so dokazali vsi naši izseljenci, ki dobivajo v tujini iste plače, ko francoski, nemški in drugi delavci. Žalostna resnica je, da pride naš človek do dobrega zaslužka le, če se izseli.

K vsem tem nedostatom pa pride še neverjetno odiranje kmetov v južnih pokrajinah in zaplavljanje bogatih naših ljudi v tujini. Velik del teh bogatinov, zlasti na jugu, je pridobil svoje premoženje le na ta način, da je oškodoval državo in narod. Da pa je škoda popolna, zapravljajo ti ta denar po francoskih kopalnicah, nalogajo svoj denar v tujih bankah in ovirajo doma, da bi prišli naprej ljudje, ki bi res skrbeli za pravo organizacijo gospodarstva.

K vsem tem nesrečam pa je prišlo še naše nesrečno strankarstvo, ki je privedlo do tega, da je bila naša uprava vedno bolj slaba in da nismo prišli naprej, kakor je pravilno ugotovil v svojem manifestu naš kralj.

To so na kratko oni glavni vzroki, da ne pridemo naprej in tu je treba zastaviti vse site. Organizacija gospodarstva je glavna naloga, ki nas čaka in to čim preje bomo to nalogo rešili, tem preje se nam bo tudi dobro godilo. Vsak naj se vedno sprašuje samo to, kaj treba storiti, da bo vsak od nas imel nekaj od naravnih bogastev naše države in potem bo prišlo tudi delo, da bodo ta bogastva dvignjena, in sicer tako, da bomo imeli od tega dobiček tudi mi, ne pa samo tuji kapitalist.

Toda zavedati se moramo pri tem, da bo

Proračun bo znižan za petino

Seja vlade - Uredba o organizaciji drž. sodišča sprejeta - Novi ministri prevzeli svoje posle Pred podaljšanjem prijateljske pogodbe z Italijo

Belgrad, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Današnja seja ministrskega sveta je trajala od pol 6 do 7. Finančni minister Šverljuga je obrazložil sestavo bodočega proračuna. Večji del seje so zavzela posvetovanja o proračunu. Sklenilo se je, da bodo gledali na to, da se proračun zmanjša, in sicer, če mogoče, za približno 20 odstot. Dalje se je sklenilo, da bo finančni minister podal posameznim ministrstvom natančna navodila, po katerih naj se ministri ravnaajo pri sestavi proračuna. Vsi ministri bodo sestavili proračune po gotovem načrtu.

Belgrad, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Pravosodni minister dr. Srškič je sprejel načelnike in se z njimi posvetoval o tekočih zadevah. Mnogo so razpravljali o sestavi bodočega državnega sodišča. V tem oziru so že stavljeni predlogi svetnikov, ki pridejo na ta mesta. Predsednik državnega sveta je izdal naredbo na vse svetnike državnega sveta, da naj se delo pri tem vrhovnem sodišču kar najbolj pospeši in naj se reši vsak dan vsaj pet aktov.

Ministrski svet je sprejel uredbo o organizaciji državnega sodišča, kakor jo je predložil pravosodni minister Srškič. Uredba je

bila sprejeta. Zakon se je takoj poslal v drž. tiskarno in bo v najkrajšem času dotiskan.

Belgrad, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Poštni minister in zastopnik zunanjega ministra dr. Kosta Kumanudi je bil danes dopoldne v predsedništvu vlade, kjer je v navzočnosti predsednika vlade, generala Petra Živkovića prisegel. Po prisegi je dr. Kumanudi takoj odšel v zunanje ministrstvo, kjer je prevzel resor. Nato je takoj sprejel šefe, potem pa odšel v svoje ministrstvo, kjer je sprejel načelnike. Pozneje ga je v zunanjem ministrstvu obiskal italijanski poslanik Galli in se razgovarjal z njim o podaljšanju prijateljske pogodbe med SHS in Italijo, katere besedilo mora biti gotovo do 21. januarja. Kakor smo zvedeli, sta določena za premisek dva dni.

Prav tako je danes prišel v Belgrad novi trgovinski minister dr. Želimir Mažuranič. Vpisal se je v dvorno knjigo, nato pa je v predsedništvu prisegel. Po prisegi je odšel v trgovinsko ministrstvo. Ob navzočnosti dosedanjega zastopnika trgovinskega ministra in ministra za socialno politiko dr. Drinkovića je prevzel posle. Enako je prevzel posle zastopnik ministra za agrarno reformo kmetijski minister doktor Frangeš.

Atmosfera zaupanja treba ustvariti!

Izjava zastopnika Rotschildove banke g. Roberta Portersa

Robert Porters, zastopnik Rotschildove banke v Londonu, je pojasnil novinarjem namen svojega prihoda v Belgrad tako-le:

Prišel sem, da kot vaš stari prijatelj nekaj za vas storim in upam, da se mi bo to tudi posrečilo. Poznam vaš narod še iz vojne dobo. V Rusiji sem bil kot oficir angleške vojske detaširan k ruski vrhovni komandi. Tam sem sodeloval z vašimi odličnimi oficirji: pokojnim Lontkijevičem in s tedanjim majorjem Mičičem. Bil sem z vašimi v Dobruži in tam sem se naučil ceniti vaše ljudi kot borce in organizatorje, ki se znajdejo v vsaki situaciji.

To moje mišljenje so potrdile tudi poznejše izkušnje, ko sem prišel z vašimi ljudmi v stik po vojni. Za mene je posebno zadovoljstvo, da smem med svoje dobre znance šteti tudi sedanjega finančnega ministra dr. Šverljugo, ki sem ga spoznal na Dunaju kot direktorja Eskomptne banke iz Zagreba.

Poznal sem vas, toda nisem vas poznal še v vaši hiši. Srečen sem, da vas poznam sedaj tudi tako.

Zal pa nismo mi vedno dobro o vas obveščeni in zlasti ne finančniki in bankirji.

Oni preceňujejo vsa poročila o vaši državi z veliko opreznostjo in realnostjo. Sami pa veste, kakšna poročila se nam vse ne pošiljajo. Atmosfera nezaupanja je bila glavni vzrok, da še ni bilo sklenjeno posojilo, za katero se je pogajal vaš prejšnji finančni minister dr. Bogdan Marković.

In tudi sedaj zavisi vse od vas. Najprej morate ustvariti atmosfero zaupanja in imeli boste povsod v svetu prijatelje, zlasti pa pri nas v Londonu in v Ameriki. V silo vašega naroda in v njegovo voljo, da ostane skupaj, nič ne dvomi. Toda bili so politiki, ki so ta lep vtis kvarili.

O svojem bivanju v Belgradu pa je dejal: Prišel sem v stik z zastopniki vaših finančnih krogov in zadovoljen sem z informacijami, ki sem jih dobil, o vsem tem pa moram poročati v Londonu. Tam je potrebna ista atmosfera zaupanja. Zaradi tega ostanem tu še več tednov in ko bom imel kake nove zanimive podatke, jih bom javil v London. Ni treba, da vam še enkrat govorim o svojih osebnih simpatijah. Še enkrat pa vam moram reči: Ustvarite atmosfero zaupanja in imeli boste povsod prijatelje!

1218 km novih železnic zgrajenih

Belgrad, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Od l. 1919 do 1928 se je v naši državi zgradilo okrog 1218 km železniške proge. Za to se je porabilo 1.615.234.441-78 Din. Po posameznih pokrajinah so razdeljene investicije tako-le: Srbija 366,4 km v vrednosti 775.785.368-05 Din. Južna Srbija 227 km v vrednosti 126.723.283-09 dinarjev. Bosna in Hercegovina 82,1 km v vrednosti 55.643.666-60 Din. Vojvodina 37,5 km v vrednosti 84.575.637-51 Din. Hrvatska in Slavonija 445 km v vrednosti 461.884.226 Din. Slovenija 35,5 km v vrednosti 51.063.600 Din. Dalmacija 23,3 km v vrednosti 59.585.624-86 Din.

Intenzivno delo v gozdarskem ministrstvu

Belgrad, 15. jan. (Tel. »Slov.«) V četrtki prične komisija za lovski zakon z delom. V gozdarsko-rudarskem ministrstvu sta dve stalni komisiji, in sicer za lovski zakon in za gozdarski zakon. Prvi predseduje pomočnik glavnega ravnatelja Milorad Jovanović. Člani so vsi načelniki in šefi odsekov. Druga komisija preskuje dolgoročne pogodbe, ki so se skle-

treba veliko delati, silno veliko delati, če hočemo res priti naprej. Nič se ne udajati praznim sanjam, temveč zaupati samo v lastno delo in potem se ne bo treba več spraševati: kdaj bo boljše!

Nov prosvetni zakon

Belgrad, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Prosvetno ministrstvo je odpustilo veliko število ne-kvalificiranih moči na srednjih šolah, in sicer takih, ki niso položili diplomskih izpitov. V prečanskih krajih je odpuščenih 18 suplentov. Prosvetni minister je izdal stroge navedbe za svoje ministrstvo. Prepoveduje se kuhanje črne kave, sprejemanje zasebnih obiskov. Obiski so dovoljeni samo ministrom, pomočnikom in načelnikom. Nadalje smo zvedeli, da se pripravlja nov zakon o enotnem šolstvu za celo državo. Ta zakon bo v bistvu dosedaj veljavni srbski zakon o ljudskih šolah, ki se z malimi spremembami razširi na vso državo. V ministrstvu zbirajo statistiko vsega učiteljstva v naši državi, zlasti pa tistega, ki ga plačuje država iz proračuna tega ministrstva, dodeljeni so pa ali zasebnim ali javnim ustanovam.

Soglasje vseh komponent potrebno

Zagreb, 15. jan. (Tel. »Slov.«) »Obzore« piše, da je potrebno za moč države popolno soglasje komponent, ki tvorijo državo. Pri nas se je mislilo, da je centralizem sam na sebi sposoben, ustvariti to mišljenje. Ta temelj je bil napačen. Duhovna enotnost ni pogoj, ampak posledica. Zato je popolnoma nerazumljivo, kako je belgrajski tisk mogel tolmačiti zakon o zaščiti države in razpustitvi strank na ta način. Popolnoma napačno je, smatrati vse slovenske in hrvatske stranke za razpuščene, ker to ne odgovarja duhu kraljevega proglasa, ki jasno naglaš, da smatra slovenski in hrvatski narod kot državna naroda. Zato je dr. Natlačen s polno pravico izjavil, da se SLS ne smatra kot plemenska stranka, nego kot predstavnik slovenskega državnega življenja.

Pocenitev živinske soli

Belgrad, 15. jan. (Tel. »Slov.«) V petek bo upravni odbor državnih monopolov uredil zadevo o preskrbi cele države z živinsko soljo po znižani ceni, tako da se bo sol prodajala po 1,20 Din kilogram, kakor jo plačujejo Bosna in Hercegovina. Za rešitev te nujne zadeve so se svojevčasno zavzeli ljubljanski in mariborski oblastni odbor, po svojem zastopstvu pa Jugoslovanski klub. Sedaj je min. Frangeš odposlal dve komisiji, da sta nakupili sol v inozemstvu. V Turčiji sta nakupili 25.000 ton morske soli, v Romuniji pa 40.000 ton.

Belgrajske vesti

Belgrad, 15. jan.

Danes je prišel v Belgrad bivši zagrebški župan Heinzel. Njegov prihod je v zvezi z imenovanjem komisarja zagrebški občini. Kakor znano, gre boj med Heinzlom in Srkuljem.

General Uzun-Mirković je reaktiviran in imenovan za pomočnika III. armadne oblasti.

Danes se je zglasila v Belgradu deputacija okrajnega zastopa in občine Gornja Radgona. Bila je pri finančnem ministru in dosegla, da tamkojšnji davčni urad ostane. V deputaciji so bili načelnik okrajnega zastopa Lajnsič, župan Boecio in industriji. Bouvier.

Nekatera ministrstva nameravajo uvesti deljene uradne ure od 8 do 12 in od 2 do 6.

Ker je bilo dosedaj zelo veliko število predlogov, kako naj se izdela pravilnik za pomoč pasivnim krajem, in so bili pri tem zaposleni zdravstveni, kmetijski, gradbeni in socialnoskrbni ministri, ter niso bili soglasni, se je sestavila posebna komisija, ki bo pravilnik enotno sestavila.

Predsednika vlade generala Petra Živkovića je danes obiskal pravoslavni patriarh Dimitrije.

Pri predsedniku vlade je bil predsednik finančnega odbora dr. Stojadinović. Predsednik vlade je prošil za mnenje, kaj je s finančnim odborom, ker določa finančni zakon, da finančni odbor deluje tudi po razpustu skupštine. Stojadinović ne zastopa nobenega mnenja, marveč je hotel dobiti o stvari sami samo pojasnilo. Finančni odbor ne more več obstojati, ker je narodna skupščina ne samo razpuščena, ampak je ukinjena tudi ustava in sploh vse parlamentarne ustanove in odbori.

Spahov brat komisar sarajevske oblasti

Sarajevo, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Za komisarja sarajevske oblasti je imenovan Fehim Spaho, brat Mehmeda Spaha. Svoje posle je prevzel danes.

Novi minister Mažuranič

Dr. Zelimir Mažuranič je bil rojen l. 1882. v Zagrebu in je najmlajši sin že pokojnega dr. Vladimira Mažuraniča, predsednika banskega stola in predsednika Jugoslovanske Akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu in vnuk pesnika in bana Ivana Mažuraniča. Njegov brat Božidar Mažuranič je oficir naše mornarice in je bil mnogo let ordonančni oficir Nj. Vel. kralja. Mažuraničeva sestra pa je hrvatska pesnica Ivana Brlić-Mažuraničeva. Dr. Zelimir Mažuranič je študiral v Zagrebu in kasneje na Dunaji, kjer je l. 1903. pozdravil skupno z drugimi jugoslovanskimi dijaki kralja Petra kot bodočega jugoslovanskega kralja. Po dovršenih juridičnih študijah je postal odvetnik v Zagrebu, ker je bil odvetniški stan najbolj svoboden. Vsi zagrebški listi povdarjajo izredne juridične sposobnosti novega ministra ter naglašajo njegove odlične zveze s francoskimi in zlasti angleškimi finančnimi krogi. Posebno pa naglašajo, da so bili posli dr. Mažuraniča vedno absolutno čisti, kar se je zlasti izkazalo ob priliki številnih transakcij, ki jih je izvršil Mažuranič po naročilu francoskih, angleških in nemških finančnikov. Zato brez dvoma, da bo imenovanje dr. Mažuraniča za trgovskega ministra zelo dobro odjeknilo v tujini in nadejati se je, da bo sedaj še lažje prišlo do zunanega posojila.

Vsi hrvatski listi tudi naglašajo, da je bil dr. Zelimir Mažuranič vedno zaveden Hrvat ter zato ne prikrivajo svoje zadovoljstvo nad njegovim imenovanjem.

Rad. in dem. stranka prijavljeni

Predstavniki bivšega radikalnega glavnega odbora so vložili v smislu novih predpisov na upravo mesta Belgrada prijavo, v kateri prosijo, da se dvoli narodno radikalni stranki in glavnemu odboru, da delujeta še nadalje v mejah sedanjih zakonov. Obenem so predložili seznam članov glavnega odbora z g. Aco Stanojevičem na čelu, kot predsednikom stranke. Priložili so tudi novi statut stranke, ki pa je ostal stari. Na merodajnem mestu jim je bilo rečeno, da se imajo politična društva prijaviti samo v mestu, kjer je njihov sedež in da ni potrebno, da okrajni in oblastni odbori vložijo posebne prijave.

Tudi demokrati so vložili slično prijavo, v kateri prosijo, da se še nadalje dovoli obstoj njihovega kluba na Terazijah, ki se sedaj imenuje »Meščanski klub«.

Vprašanje uradniških redukcij

Po sklepu vlade se imajo uradniške redukcije izvršiti na ta način, da bodo reducirani v prvi vrsti samo nekvalificirani uradniki. Iz tega sledi, da bo v Sloveniji zelo malo, ali sploh nič uradnikov reduciranih, ker so v Sloveniji skoraj vsi uradniki brez izjeme strokovno in moralno dobro kvalificirani. Največje spremembe pa bodo v žužnih krajih, po raznih ministrstvih ter zlasti v Bosni, Hercegovini in Vojvodini. Tudi v zagrebški oblasti ne bo dosti sprememb, kakor naglašajo zagrebški listi.

Novi šef kabineta v socialnem ministrstvu

Za šefa kabineta v ministrstvu za socialno politiko bo imenovan g. Ioe Matošić, urednik »Hrvatske domas«. Dosedaj je bil šef kabineta dr. Avgust Juretić, zaslužen delavec za napredek kršč. socializma med Hrvati.

Delavski sindikati v Subotici razpušeni

Subotica, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Policija je zapečatila prostore neodvisnega delavskega sindikata, organizacijo pa je razpustila. Zapolnila je list »Organizirani Radnik«, ker je pisal, da se bo obrnil na Društvo narodov in svetovni forum.

Ninčičev list zaplenjen

Veliki Bečkerek, 15. jan. Ninčičev list »Borac Ninčičeve frakcije« je policija zaplenila, ker je ugotovila, da vsebina lista, ki je bila v prodaji, ni bila v skladu z vsebino izvida, ki se je predložil državnemu pravdniku v cenzuro.

Lov na slovenske otroke

Po vsem slovenskem Krasu prirerajo te dni Italijani za šolske otroke slovesnosti »Befane«, nekako božično obdarovanje. Pri teh priložnostih se predstavljajo otrokom in starišem tudi fašistični poglavarji, predvsem tržaški fašistični tajnik Cobolli-Gigli (Kobal) in centurio Graziosi. Gre jim za to, da dokažejo slovenskim staršem, kako ljubi fašizem njihove otroke. Graziosi je v Sežani vabil stariše, naj pridno pošiljajo svoje otroke v italijansko šolo in v vrtec Lege, kjer se naučijo le kreposti v imenu vere in domovine. Otrokom pa je naročil, naj nadaljujejo po poti ljubezni in spoštovanja do velike domovine, kakor želi »Duce«, ki tako zelo ljubi otroke Italije. Cobolli-Gigli jih je pa opominjal, naj nikar ne sledijo tistim, ki jim hočejo iz zahrbnih namenov dopovedati kaj drugega, kakor da fašizem jim hoče le dobro. Edino s spoštovanjem domovine in vere ter s fašistično miselnostjo, ki navdaja danes ves ital. narod, bodo otroci postali zelo dobri državljani. Podobne slovesnosti so bile še v Divači, Lokvi, Sempetru na Krasu, Storjah. — Timeo Danaos et dona ferentes (Ne zaupam Danajem, čeprav nosijo darove).

Inaja Ulah, kralj Afganov

Aman Ulah s soprogo v letalu zapustil Afganistan in se naseli v Franciji - Aman Ulah je padel, ker je bil proti Angliji

London, 15. jan. (Tel. »Slov.«) V Foreign Office so došle vesti, da je kralj Amanullah s kraljico prispel z letalom v Kandahar, 100 milj od indijske meje. Smatra se, da bo skušal priti čez mejo v varen eksil. Po informacijah dobro informiranih krogov je položaj v Kabul miren, dasi se vstati še bojujejo v okolici glavnega mesta. Sedanji kralj, štiri leta starejši brat Inaja Ulah je star 41 let. On bi že imel nekoč po umoru očeta 20. februarja 1919 zasesti prestol, takrat pa se je prestolu odrekel v korist stricu Masr ulah kanu. Ko se temu ni posrečilo priti na prestol, je postal kralj Amanullah, ki je proglasil Afganistan za svobodno neodvisno državo, pridigoval sveto vojno in hotel plemena ob indijski meji nahujskati na upor proti Angliji. Ker se mu plemena niso pridružila, je bil Amanullah poražen in mir se mu je dovil samo radi mladosti in neizkušenosti. Nato je začel s svojimi reformami, katere pa so kmalu povzročile opozicijo mulahov in k uporu, ki ga je pa Aman ulah kmalu udušil. Potem, ko je Aman ulah prepotoval Evropo in ko je v hitrem

tempu skušal uvesti evropske običaje, pa upora mulahov in državljanske vojne ni bilo več mogoče zadržati. Vstasi so zmagali in tako so se Amanulahove reforme končale s tem, da se je moral kralj odpovedati prestolu. Inaja Ulah je, kakor se govori, ortodoksen mohamedanec in pod vplivom mulahov. Tudi nasproti Angliji je prijateljskega mišljenja.

Pariz, 15. jan. (Tel. »Slov.«) »Echo de Paris« poroča, da je pri padcu Aman Ulahu vsekakor sodelovala Anglija. Aman Ulah je bil izrazit sovražnik Anglije in imel celo gotove zveze s mohamedanci v Indiji. »Matine« poroča, da bo Aman Ulah prihodnje dni odredil vse potrebno, da se bo mogel naseliti v Franciji.

Berlin, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Afganistanski poslanik v Berlinu je danes nemškemu zunanjemu ministru dr. Stresemannu prijavil spremembo na afganistanskem prestolu in podal obenem zagotovilo, da se bodo dosednji prijateljski odnosi ohranili še nadalje. Zunanji politični kurs v Afganistanu bo ostal nespremenjen.

Zunanja politika Poljske

Ekspoze ministra Zaleskega

Varšava, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Poljski zunanji minister Zaleski je imel danes pred zunanjim odborom sejma svoj napovedani govor o splošnem zunanje-političnem položaju Poljske. Odnosi z Litvo so nezadovoljni in bi se mogli zboljšati samo s potrpežljivostjo in vztrajnostjo. Kar se tiče Nemčije, vpliva na javno mnenje obeh držav še zelo močno učinkovanje prejšnjega stanja. Poljska pa bi to razpoloženje mogla premagati z ustvaritvijo novih dejstev. V Nemčiji pa vsaka mednarodna akcija Poljske izliva še vedno nadev neprijeten odmev, celo če pri tem interesi Nemčije niso direktno prav nič prizadeti. To temelji na brezupni nemški propagandi za spremembo nemško-poljske meje, kar bo pa, kakor je upati, v prihodnjem času ponehalo. Pomen nemško-poljske trgovinske pogodbe je razviden že iz dejstva, da že sedaj med carinsko vojno znaša nemški izvoz v Poljsko že tri petine nemškega predvojnega izvoza v veliko carsko Rusijo. Na to, da je dr. Stresemann pred Društvom narodov sprožil vprašanje manjšin, je Zaleski pristal še enkrat.

Pričakuje pa, da razprava o tem ne bo omejena na vprašanje narodnih manjšin na Poljskem. Nemško-francosko zblizanje nikdar ni bilo Poljski nezaželeno, ker to ne more vplivati kvarno na poljsko-francosko zvezo, katere bo še olajšala sprava med Nemčijo in Francijo. Zaleski tudi nikakor ni nasproten izpraznitvi Porenja, vendar Poljska pri tem vprašanju ni neinteresirana, ker vpliva to vprašanje na reparacijski problem, kakor tudi na vprašanje varnosti. V zahodni in vzhodni Evropi se ne moreta porabljati dva različna načina mednarodne varnosti. Zadnje nolo, poslano Rusiji, je Zaleski komentiral samo na kratko, poudarjajoč, da soglasja s temeljno mislijo predloga. Poljski pridržki so brez zahrbnih misli in odgovarjajo staremu stališču poljske zunanje politike v vzhodoevropskih vprašanjih. Stvar bo, kakor je upati, v kratkem praktično rešena. — Ves govor Zaleskega je temeljil na tendencah miru ter je napravil na zunanji odbor sejma brez dvoma ugoden vtis.

Delo francoskega parlamenta

Francoska zunanja politika

Pariz, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Poslanska zbornica je odpravila danes nekatere manjše predloge in začela potem z razpravo o mornariškem programu za leto 1929. Francoska mornarica se bo letos povečala za 69.000 ton. V četrtek se bo začela interpelacijska debata o francoski finančni politiki. Dne 22. januarja pa se bo začela velika razprava o politiki v Alžaciji in Lotaringiji. V senatu se je razpravljalo o interpelaciji senatorja Lemeryja o orientaciji francoske zunanje politike in o francosko-angleškem mornariškem kompromisu. Briand je izjavil, da je takoj pripravljeno, odgovoriti na interpelacijo. Senator Lemery je izjavil, da je bil predlog o ameriških križarkah ameriški odgovor na francosko-angleški mornariški dogovor. Američani se smatrajo za misijonarje svetovnega miru. Za Evropo nastane vprašanje, ali prizna hegemonijo Združenih držav. Če jo prizna, bi bila Zeneva odveč. Briand je izjavil v od-

govoru na interpelacijo, da bi morali ravno najmlajši dogodki zvišati zaupanje v Društvo narodov. Lahko se smatra že za velik napredek, če se vsako leto 52 narodov skupno trudi za ohranitev miru.

Briand je dalje govoril, da je z rešitvijo južnoameriškega konflikta svet lahko zadovoljen. Če pri zadnjem zasedanju Društva narodov se je predlagala splošna pogodba o razsodišču. Dalje je govoril Briand o tako zvani zlorabi Kellogovega pakta. Predlog Sovjetske Rusije Poljski pomenja vsekakor poklon Kellogovemu načrtu, če ni to morda kaka zvijača. Če pa bi vse obrobne države podpisale z Rusijo protokol, bi se nihče ne mogel pritoževati, če bi nastala v Evropi taka mirovna jamstva. Kellogov pakt niti ne krši Monroe doktrine niti ne vsebuje konkurence za Društvo narodov ali kal tekmovanja med Evropo in Združenimi državami.

Češki deželni zbor otvorjen

Praga, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Danes se je sestal k prvi seji novi češki deželni zbor, ki obstoja iz 80 izvoljenih in 40 po vladi imenovanih poslancev, med njimi 74 Čehov, 32 Nemcev in 14 komunistov. Sejo je otvoril deželni predsednik dr. Kubat, ki je v svojem nagovoru naglašal, da se po 15 letih pavzi na Češkem zopet sestaja deželni zbor, ki ga čaka važna gospodarska, kulturna in socialna dela. Po poslovnem redu je na sejah razpravljanje o političnih vprašanjih prepovedano. Zastopniki strank so podali programne izjave, Čehi v češkem, Nemci pa v nemškem jeziku. V deželni odbor je bilo izvoljenih 9 Čehov in 3 Nemci.

Moravsko-šleski deželni zbor

Praga, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Tudi v Brnu se je danes sestal deželni zbor za Moravsko in Šlezijo na ustanovno sejo. V deželni odbor je bilo izvoljenih 9 Čehov in 3 Nemci. Češki tovarnar čevljev Bata je oddal svoj glas za češko katoliško ljudsko stranko, generalni ravnatelj železarne v Vitkovcih pa za nemško meščansko stranko.

Dunajska vremenska napoved: Vreme negotovo, na ozemlju pred Alpami zaenkrat južno vreme

Slovenski javnosti

Naši zatirani bratje pod fašistično Italijo krvave iz nešteti ran. Dan za dnevom zapuščajo politični in gospodarski bedneži nesrečno grudo in se zatekajo k nam po pomoč in podporo. In tu začena za nje nov križev pol. Slovenska javnost ne pozna niti v najširših obrisih te strašne tragike, ki jo preživljajo na naših tleh vedno nove trume teh bednih brezdomincev. Brez sredstev, strehe in dela tekaajo navadno brez uspeha od vrat do vrat zaprtih domov.

Sila je prekipela do vrhunca, pomoč je nujna.

To žalostno spoznanje je izsililo ustanovitev meddruštvenega odbora za pomoč primorskih emigrantov, ki ga sestavljajo po svojih delegatih »Jugoslovenska Matica«, »Slovenska Straža«, »Organizacija jugoslovanskih emigrantov«, »Soča«, »Kolo jugoslovanskih sester«, »Klub primorskih Slovencev« in »Klub Primork«.

Odbor se zaveda, da bo uspela ta podporni akcija le v koncentriranem prizadevanju vse slovenske javnosti in najboljših njenih sinov. Kot prvi svoj korak smatra za potrebno, da se obrne z gorečo prošnjo na vse naše časopise, da otvorijo v podporo nesrečnih beguncev in v znak narodne manifestacije takoj stalno kolekto, kjer naj se tedensko izkazujejo vsi došli prispevki v lajšanje bede in trpljenja tega najbolj preganjanega dela našega naroda. Vsak najmanjši dar pomenja gmotno in moralno pomoč ter izraz solidarnosti našim trpinčenim bratom.

Konferenca srednjeevropskih železarn

Praga, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Prihodnji teden bo na Dunaju konferenca srednjeevropskih železarn, katere se bodo udeležili tudi zastopniki poljskih železarn. Konferenca se bo bavila s ponudbo jugosl. drž. železnice, ki hočejo naročiti za prihodnja leta 8000 vagonov železniškega materiala. Dobava naj bi se izvršila proti večletnemu kreditu in proti plačilu v državnih bonih. Nekateri člani železnega kartela zahtevajo posebna jamstva.

Zračna zveza Paris-Belgrad-Carigrad

Pariz, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Francoska družba Compagnie Internationale des Navigations Aerien je naročila deset Fockerjevih letal za zračni promet Pariz—Praga—Varšava—Belgrad—Carigrad.

Parker Gilbert bo demisioniral

Newyork, 15. jan. (Tel. »Slov.«) »Herald Tribune«, ki stoji blizu reparacijskemu agentu, poroča, da bo Parker Gilbert čim najhitreje po končani konferenci strokovnjakov demisioniral kot generalni agent reparacij.

Litva proti Voldemarasu

Kovno, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Veliko razburjenje zaradi notranje in zunanje politike Voldemarasa in njegovih diktatorskih metod se je pokazalo na zborovanju treh merodajnih litvanskih političnih strank, narodnih socialistov, demokratov in krščanskih demokratov. Zahtevalo se je, da Voldemaras uvede demokratično stanje, posebno pa so ostro grajali njegovo zunanjo politiko. Litvi preti, da zaradi trgovinske pogodbe z Nemčijo postane nemška kolonija.

Zaroka norveškega prestolonaslednika

Stockholm, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Zaroka norveškega prestolonaslednika z nečakinja švedskega kralja, princesinjo Marto, je v vseh krogih povzročila veselo pritrjevanje. Obe vladi sta si poslali prisrčne brzojavne čestitke. Prestolonaslednik je včeraj incognito prišel v Stockholm.

Drobne vesti

Italijanski državni podtajnik Grandi je danes odpotoval v Italijo.

Tirana, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Kralj Zogu je poveril sestavo novega kabineta dosedanjemu ministrskemu predsedniku Kotti.

Pariz, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Paris Midic«, je škof v Chartresu predlagal pariškemu nadškofu, da se proglasi blaženim general De Sonis, ki je bil rojen 1825, se bojeval 1869 proti vstašem v Maroku, se udeležil obrambe Rima proti Viktorju Emanuelu ter bil 1870 pod Gambetto težko ranjen.

Budimpešta, 15. jan. (Tel. »Slov.«) »Az Est« poroča, da bo papežev nuncij v Budimpešti Cesare Orsenigo imenovan za nadškofa v Milanu namesto umrlega nadškofa Tosija. Ta vest je tem bolj verjetna, ker je bil nuncij Orsenigo župnik v cerkvi San Fedele, ko je bil sedanji papež še nadškof v Milanu.

Milan, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Nastala je zopet nova afera vsled ponarejanja umetnin. Neki sluga pred dvema letoma umrlega glasožitega kiparja Medarda Rossa je po smrti mojstra kopiral mavčne odlitke in jih prodal kot originale. Nekatere odlitke je nakupil celo pariški Louvre. Kiparjev sin je vložil proti sluzi ovadbo.